

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Opname SIKB0101 op de lijst voor 'pas toe of leg uit'

FORUM STANDAARDISATIE

Agendapunt:	6. Open Standaarden		
Bijlagen:	Expertadvies en consultatiereacties		
Aan:	College Standaardisatie		
Van:	Forum Standaardisatie		
Datum:	23 mei 2012	Versie	1.0
Betreft:	Opname SIKB0101 op de lijst voor 'pas toe of leg uit'		

Waarom is een keuze belangrijk?

SIKB0101 is een standaard voor het uitwisselen van milieuhygiënische bodeminformatie. SIKB staat voor Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer. Met behulp van deze digitale standaard kunnen partijen in het bodembeheer snel en foutloos gegevens uitwisselen. Daardoor kunnen schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu ten gevolge van bodemvervuiling beter worden vastgesteld en voorkomen. Alhoewel SIKB0101 al breed wordt toegepast, is het nog geen automatisme om bij aanschaf van producten en diensten te vragen naar SIKB0101. Het gevolg is dat er drempels ontstaan bij digitalisering en hergebruik van gegevens in de keten. 'Pas toe of leg uit' kan naar mening van de expertgroep leiden tot meer zichtbaarheid en awareness.

Hoe is het advies tot stand gekomen?

Na indiening van de standaard is in de intake getoetst op overlap met de (wettelijk verplichte) Basisregistratie Ondergrond (BRO). Gebleken is dat er op dit moment geen overlap is met de basisregistratie. Vervolgens is op 15 december 2011 een expertgroep bijeengekomen om de bevindingen in het algemeen en de geïdentificeerde knelpunten in het bijzonder te bespreken. In de expertgroep, bestaande uit een tiental experts, waren de verschillende belangen en partijen goed geborgd. De expertgroep adviseerde positief over opname op de lijst. Het expertadvies is publiekelijk geconsulteerd hetgeen heeft geleid tot een vijftal reacties, waarvan vier positief en één negatief.

Zijn er risico's verbonden aan de keuze?

SIKB0101 opereert binnen een gebied met toenemende digitalisering. Hierbij kan gedacht worden aan geografie, bodem, milieu en water. Gegevens worden gedigitaliseerd en onderdeel van processen bij de overheid. Veel van deze velden zijn tot nu toe separaat opgepakt (denk aan: Geonovum, Informatiehuis Water/Aquo, etc.). Gevolg is dat de standaarden elkaar steeds vaker gaan raken. Dit maakt intensieve afstemming nodig. De partijen worden in een aanvullende adoptie-advies hiertoe opgeroepen.

Beslispunt

Het College Standaardisatie wordt gevraagd in te stemmen met:

Datum
23 mei 2012

1. de opname van SIKB0101 versie 10 op de lijst voor 'pas toe of leg uit';
2. het functionele toepassingsgebied *"Uitwisselen van onderzoeksgegevens over de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem en de specifieke gegevens die direct voortkomen uit (of vooruitlopen op) de besluiten die het bevoegd gezag naar aanleiding daarvan heeft genomen"*;
3. het organisatorische werkingsgebied *"Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector"*;
4. het opnemen van toekomstige versies, afhankelijk van de aard van de nieuwe versies:
 - Daar waar het reguliere nieuwe versies van de standaard betreft, kunnen deze zonder uitgebreide Forumtoetsing worden opgenomen.
 - Op het moment dat SIKB0101 meer fundamenteel herzien wordt, bijvoorbeeld bij implementatie van een toekomstig informatiemodel metingen (IM-metingen), dan wordt geadviseerd opnieuw te kijken naar de opname van SIKB0101 en andere gerelateerde standaarden. Als de daarbij betrokken en noodzakelijke partijen de implementatie onderling afgestemd doen, kan vanuit het Forum Standaardisatie waarschijnlijk met een lichte toetsing worden volstaan.
5. de additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van de standaard:
 - a. het oproepen van SIKB om te zoeken naar vormen waarbij potentiële gebruikers, ook zonder afdracht van lidmaatschapsgelden, toegang hebben tot additionele tools en om hierover binnen één jaar na opname te rapporteren aan het Forum Standaardisatie;
 - b. het oproepen van het Informatiehuis Water en SIKB om binnen één jaar de harmonisatie van SIKB0101 en de Aquo-standaard verder te concretiseren om hiermee de onduidelijkheid ten aanzien van standaarden voor de waterbodemkwaliteit weg te nemen.
 - c. het oproepen van KING om in samenwerking met SIKB te onderzoeken of het zinvol is om StUF en SIKB0101 meer op elkaar af te stemmen en om hierover binnen één jaar na opname te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.
 - d. het oproepen van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu om actief in te zetten en de regie te voeren op de ontwikkeling van het Informatiemodel Metingen (IM).

IM is een informatiemodel voor metingen aan bodem en water. Dit informatiemodel is momenteel in ontwikkeling en zal op termijn een uniform informatiemodel moeten worden binnen alle relevante domeinen: de geostandaarden, Aquo-standaarden, Basisregistratie Ondergrond en SIKB. Het Forum is van mening dat door de huidige ontwikkelingen rond verschillende standaarden in aanpalende domeinen, actieve regie nodig is op de afstemming tussen deze domeinen om zo gezamenlijk te komen tot een gedragen model.

Actief inzetten op de ontwikkeling van het Informatiemodel Metingen heeft bovendien als voordelen dat:

- Er binnen de verschillende domeinen en de ontwikkeling van de BRO (basisregistratie ondergrond) zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van reeds bestaande en bewezen standaarden.
- De afstemming tussen de verschillende domeinen (bodem/grond, geografie en water) wordt bevorderd en dat daarmee uiteindelijk de draagkracht voor de oplossing wordt vergroot

Daarnaast wordt het ministerie van Infrastructuur en Milieu opgeroepen om de digitale uitwisseling van milieu hygiënische bodemdata op basis van SIKB0101 aan te jagen tussen bedrijven en overheden en tussen overheden onderling.

Datum
23 mei 2012

Het ministerie wordt, tot slot, gevraagd één jaar na opname van de standaard over de voortgang op deze punten te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.

Toelichting

Waar gaat het inhoudelijk over?

De indiener en beheerder van SIKB0101 is de 'Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer'. In deze stichting werken overheden en bedrijfsleven samen aan instrumenten rondom de kwaliteit van het bodembeheer. Vanuit bodemsaneringen ontstond de behoefte aan eenduidigheid (hoe te meten?) en uitwisselbaarheid (ketenpartners die dezelfde informatie nodig hebben). SIKB0101 is een standaard voor de uitwisseling van gegevens voor de milieuhygiënisch data binnen het bodembeheer. Het gaat daarbij om het vaststellen of voorkomen van schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu ten gevolge van bodemvervuiling.

Een onderdeel van het gebruik is het aanleveren van bodemkwaliteitgegevens aan landelijke registratiesystemen voor bodemkwaliteit (GLOBIS), aan lokale systemen (bodem informatiesystemen provincies en gemeenten) en aan TOWABO, het landelijke systeem voor de toetsing van waterbodems (o.a. vervuild slib). GLOBIS wordt decentraal beheerd en er zijn meerdere implementaties van dit systeem in gebruik. Daarvoor is SIKB0101 de defacto standaard.

Hoe is het proces verlopen?

Na de intake heeft een aanvullend gesprek plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van de indiener, de beheerder van de Basisregistratie Ondergrond (BRO), het ministerie van Infrastructuur en Milieu en het Bureau Forum Standaardisatie. Op basis van dit gesprek is geconcludeerd dat er geen sprake is van interferentie met de (wettelijk verplichte) Basisregistratie Ondergrond en dat er dus geen belemmering is om de standaard in procedure te nemen.

Op 15 december 2011 is een expertgroep bijeengekomen om de bevindingen in het algemeen en de geïdentificeerde knelpunten in het bijzonder te bespreken. In de samenstelling van de expertgroep waren de verschillende belangen en partijen goed geborgd. De expertgroep adviseerde positief over opname op de lijst.

Het expertadvies is publiekelijk geconsulteerd hetgeen heeft geleid tot een vijftal reacties:

- De KvK onderschrijft het expertadvies volledig.
- Het gebruikersoverleg IRIS-OWA onderschrijft het advies en wijst op de relatie met waterbodeminformatie.
Reactie: de expertgroep adviseert een verdere harmonisatie tussen het water en bodemdomein. Dit raakt elkaar het eerst op het gebied van waterbodeminformatie.
- OCW plaats een opmerking over de toepasbaarheid van het SIKB0101-protocol in de archeologie: wel geschikt voor milieukundige boorgegevens, niet voor archeologische boorgegevens.
Reactie: gelet op het gedefinieerde toepassingsgebied is de conclusie dat SIKB0101 niet bedoeld is voor archeologische gegevens correct.

- KING stelt dat er mogelijk sprake is van overlap met de StUF-standaard en is van mening dat een op StUF gebaseerd sectormodel een betere oplossing zou kunnen zijn.

Reactie:

Datum

23 mei 2012

- *De StUF-standaard is organisatorisch opgenomen voor gemeenten (of ketens waarin zij participeren) en functioneel voor uitwisseling met basisregistraties, zaakgegevens (rondom producten- en diensten) en domein/sectorspecifieke gegevens waarvoor geen andere (inter-)nationale standaard is vastgesteld.*
 - *Het gebruik van SIKB0101 heeft geen betrekking op basisregistraties. De relatie met zaakinformatie (bijv. een vergunningaanvraag) is zwak (het is vaak een 'bijlage' of 'aanvullende informatie' bij een aanvraag). Desalniettemin kan er in de toekomst een relatie ontstaan, bijvoorbeeld bij verdergaande digitalisering van vergunningketens. Gebruiksscenario's zouden kunnen zijn het inbedden van zaakinformatie in milieuraapportages, het updaten van basis- of zaak registraties n.a.v. besluiten, etc.*
 - *In de expertgroep waren gemeenten vertegenwoordigd; zij geven aan voor deze toepassing SIKB0101 te gebruiken en geen StUF. Voor het milieuhygiënische bodemdomein is SIKB de defacto nationale standaard. Gemeenten zijn bovendien slechts maar één schakel in de keten (ook provincies, waterschappen, onderzoeksbureaus, etc. maken deel uit van de keten).*
 - *Geadviseerd wordt daarom dit punt – naar de toekomst toe – nader te onderzoeken. Het is nu zeker niet blokkerend, maar wordt relevanter naarmate de digitalisering van de keten toeneemt. SIKB en KING worden daarom opgeroepen te onderzoeken of en zo ja, hoe, deze standaarden naar elkaar toe zouden moeten groeien.*
- Polder BV is een adviesbureau dat veel voor de overheid werkt. Men ondersteunt plaatsing van SIKB0101 op de lijst voor 'pas toe of leg uit' van harte. Wel worden er enkele inhoudelijke opmerkingen geplaatst n.a.v. het expertadvies:
 - Het toepassingsgebied zou verder opgerekt kunnen worden. Naar mening van Polder gaat het om (1) onderzoeksgegevens, (2) interpretaties en voortgangsstatussen, (3) besluiten en (4) interpretaties die vooruitlopen op/voortkomen uit besluiten. Met name de interpretaties komen naar mening van Polder onvoldoende tot uitdrukking in het toepassingsgebied.
Reactie: deze interpretaties maken onderdeel uit van het toepassingsgebied. De expertgroep koos voor de formulering "specifieke gegevens die ... voortkomen uit besluiten van ...". Op basis van de reacties wordt dit aangevuld met "voortkomen uit of vooruitlopen op"
 - De term bevoegd gezag wordt in meerdere wetten gebruikt. Polder wijst op: Wet bodembescherming (Wbb), Woningwet/Wabo (Wonw), Wet ruimtelijke ordening (Wro), Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en Waterwet (Wtw).
Reactie: toevoeging van deze specifieke wetten zou e.e.a. te complex maken. Het uitgangspunt is de aard van de data. Op het moment dat dit milieu hygiënische bodeminformatie betreft moet SIKB0101 worden gebruikt, ongeacht het verdere wettelijke kader. Dit laat onverlet de gemaakte opmerkingen ten aanzien van de raakvlakken tussen domeinen (bijv. waterbodem).
 - Het 'lidmaatschapsmodel' leidt nu tot een zekere geslotenheid van de community. Polder BV is een onafhankelijke adviseur en neemt zo nu en dan deel aan de community, maar dan vaak in opdracht van een overheid. Men is zelf geen lid. De mate van geslotenheid

leidt men af uit beschikbaarheid van ondersteunende tools voor niet-leden, de afwezigheid van publieke consultaties en de rol van leden-softwareleveranciers bij het vaststellen van het versiebeleid (backwards compatibility). Men ziet dit als een verbeterpunt, maar niet als een blokkerend punt.

Datum
23 mei 2012

Reactie: SIKB0101 wordt in een aanvullend adoptieadvies opgeroepen de community verder te openen, primair door de bredere beschikbaarheid van tools. Tegelijkertijd staat het eenieder vrij om wel of niet lid te worden van de community.

Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

- *Open standaardisatieproces*
de expertgroep constateert dat het standaardisatieproces voldoende open is. Het standaardisatieproces staat onder toezicht van de Raad voor Accreditatie; dit geeft extra waarborgen voor de zorgvuldigheid en de afwegingen.

- *Toegevoegde waarde*

De standaard biedt voldoende toegevoegde waarde binnen het gekozen domein. De standaard draagt ertoe bij dat partijen in het bodembeheer snel en foutloos gegevens kunnen uitwisselen. Dit biedt voordelen voor de bescherming van het milieu en de volksgezondheid. Wel constateert de expertgroep dat de domeinen geografie, bodem, milieu en water steeds dichter tegen elkaar komen te liggen. Dit betekent dat de standaarden daarvoor in toenemende mate op elkaar afgestemd moeten worden (Aquo-standaard, SIKB0101, BRO, Geo-standaarden). Deze afstemming vindt plaats en wordt door de expertgroep als positief bestempeld. Het Ministerie van IenM heeft hier echter ook een rol in, als regievoerend departement voor meerdere van deze ketens.

Voor bedrijven

SIKB draagt ertoe bij dat bedrijven die actief zijn in het bodembeheer snel en foutloos gegevens kunnen uitwisselen. Dit biedt voordelen voor de bedrijfsvoering en daarmee mogelijk een besparing van kosten. Doordat de overheid als grote opdrachtgever in het domein SIKB ondersteund, maakt dit voor bedrijven de afweging om te investeren in SIKB aantrekkelijker.

- *Draagvlak*
Er is voldoende draagvlak voor de standaard. Nagenoeg alle belanghebbenden in het veld zijn betrokken bij SIKB en meer specifiek van de beheerprocedure rondom SIKB0101 en de standaard wordt ondersteund door vrijwel alle softwareleveranciers. Het lidmaatschap omvat ondermeer de toegang tot extra hulpmiddelen (waaronder XML-schema's en testdata). Hoewel deze niet strikt noodzakelijk zijn, zijn deze wel bevorderlijk voor de kwaliteit van implementaties. De expertgroep adviseert SIKB te zoeken naar vormen om deze drempel weg te nemen en daarmee de implementatie te vereenvoudigen en adoptie te versnellen. Doelstelling zou moeten zijn dat hulpmiddelen, hoewel strikt genomen niet essentieel, zonder lidmaatschapsverplichting beschikbaar gesteld kunnen worden.
- *Opname bevordert adoptie*
De lijst voor 'pas toe of leg uit' is een goed middel om te bevorderen dat ICT-systemen voldoen aan de SIKB0101 standaard. Wel heeft de expertgroep daarnaast een drietal additionele adoptieadviezen geformuleerd.

Wat is de conclusie van de expertgroep en de consultatie?

De expertgroep adviseert SIKB0101 versie 10.0.0 op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Toekomstige versies kunnen naar mening van de expertgroep worden opgenomen, afhankelijk van de aard van de nieuwe versies:

- Daar waar het reguliere nieuwe versies van de standaard betreft, kunnen deze zonder uitgebreide toetsing worden opgenomen.
- Op het moment dat SIKB0101 meer fundamenteel herzien wordt, bijvoorbeeld bij implementatie van een toekomstig informatiemodel metingen (IM-metingen), dan wordt geadviseerd opnieuw te kijken naar de opname van SIKB0101 en andere gerelateerde standaarden. Als de daarbij betrokken en noodzakelijke partijen de implementatie onderling afgestemd doen, kan vanuit het Forum Standaardisatie waarschijnlijk met een lichte toetsing worden volstaan.

Datum
23 mei 2012

Het Forum Standaardisatie wordt geadviseerd bij toekomstige versies bovenstaande afweging te maken en zo nodig de betrokken experts opnieuw te consulteren.

Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?
De expertgroep geeft de volgende aanvullende adviezen:

- Roep SIKB op te zoeken naar vormen waarbij potentiële gebruikers, ook zonder afdracht van lidmaatschapsgelden, toegang hebben tot additionele tools.
→ dit draagt bij aan de toegankelijkheid van hulpmiddelen en daarmee aan de adoptie.
- Roep het Informatiehuis Water en SIKB op om binnen één jaar de harmonisatie van SIKB0101 en de Aquo-standaard verder te concretiseren om hiermee de onduidelijkheid ten aanzien van standaarden voor de waterbodembodemkwaliteit weg te nemen.
→ hiermee wordt overlap en non-interoperabiliteit tussen de verschillende domeinen voorkomen.
- Roep het Ministerie van Infrastructuur en Milieu op:
 - de eenduidige en digitale uitwisseling van milieuhygiënische bodembeheerinformatie aan te jagen
 - afstemming tussen de diverse domeinen te bevorderen*→ hiermee wordt het ministerie opgeroepen de regierol in te vullen*

Op basis van de consultatiereactie van KING is nog een additioneel advies toegevoegd:

- Roep KING op om in samenwerking met SIKB te onderzoeken of het zinvol is om StUF en SIKB0101 meer op elkaar af te stemmen en om hierover binnen één jaar na opname te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.

Bijlagen

(<https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/sikb0101>)

- Expertadvies SIKB0101, versie 1.0 d.d. 13 februari 2012
- Overzicht reacties consultatieronde:
 1. Kamer van Koophandel
 2. KING Gemeenten
 3. Gebruikersoverleg IRIS-OWA
 4. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 5. Polder B.V.